

Nefndasvið Alþingis
b.t. umhverfis- og samgöngunefndar
nefnasvid@althingi.is

Reykjavík, 18. maí 2016

Mál: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um meðhöndlun úrgangs og lögum um ráðstafanir gegn umhverfismengun af völdum einnota umbúða fyrir drykkjarvörur, 670. mál

Samtök iðnaðarins hafa á undanförunum árum rætt um nauðsyn þess að endurskoða ýmis ákvæði laga um meðhöndlun úrgangs nr. 55/2003 sem ekki er tekið á í frumvarpinu. Samkeppnismál á úrgangsmarkaði eru þar efst á blaði og telja samtökin, auk Samkeppniseftirlitsins, mikilvægt að ráðuneytið beiti sér fyrir endurskoðun á þeim lagaákvæðum sem varða samkeppni á úrgangsmarkaði. Jafnframt gera samtökin athugasemdir við einstaka ákvæði frumvarpsins en fagna þeirri breytingu að draga úr skyldu Umhverfisstofnunar til að birta skýrslur rekstraraðila opinberlega.

Samkeppni á úrgangsmarkaði

Skoða þarf ákvæði um ábyrgðarskiptingu í málaflöknum og tryggja þarf að aðstæður til samkeppni séu eðlilegar. Fjöldmörg kærumál undanfarinna ára sýna að þörf er á að löggjafinn stígi fram og gefi skýrar leiðbeiningar um leikreglur á þessum markaði. Vísað er til álits Samkeppniseftirlits nr. 1/2014 þar sem eftirfarandi tilmæli koma fram:

„Ákvæði laga nr. 53/2003 um meðhöndlun úrgangs ganga gegn markmiðum samkeppnislaga og torvelda samkeppni í viðskiptum með því að gera sveitarfélögum kleift að ákveða fyrirkomulagi meðhöndlun úrgangs án tillits til samkeppnissjónarmiða. Með því geta íbúar sveitarfélaganna farið á mis við kostnaðarlegt hagræði og framþróun sem samkeppni á umræddu sviði hefði í för með sér.“

„Samkeppniseftirlitið beinir þeim tilmælum til umhverfis- og auðlindaráðherra á grundvelli c. liðar 1. mgr. 8. og 18. gr. samkeppnislaga að hann beiti sér fyrir endurskoðun á ákvæðum laga nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs með það að markmiði að tryggt verði að sveitarstjórnir skuli líta til hagkvæmnis- og samkeppnissjónarmiða við val á tilhögun meðhöndlunar úrgangs innan sveitarfélaga.“

Þá má sömuleiðis benda á skýrslu norrænna samkeppnisyfirvalda um samkeppni í málaflöknum, útgefin í febrúar á þessu ári.¹ Í skýrslunni eru gerðar alvarlegar athugasemdir við hvernig opinberir aðilar starfa á þessum markaði. Þar eru líka ráðleggingar til stjórnvalda um hvernig bæta megi úr. Í kynningu með skýrslunni segir Samkeppniseftirlitið:

„Það er mat SE að í dag sé samkeppni vannýtt við meðhöndlun úrgangs sem leiðir til hærri kostnaðar, lakari umhverfisverndar og takmörkunar á nýsköpun. Í skýrslunni er m.a. að finna tilmæli um með hvaða hætti unnt er að bæta nýtingu úrgangs sem hráefnis og þar með ná markmiðum löggjafans um aukna umhverfisvernd“²

¹ <http://www.samkeppni.is/media/skyrslur-2016/Nordic-Report-2016-Waste-Management-Sector.pdf>

² <http://www.samkeppni.is/utgafa/frettir/nr/2769>

Ljóst er að aukin samkeppni á úrgangsmarkaði er mikilvæg og þá skiptir ekki síst máli að umhverfi þessa málaflokks sé tekið til endurskoðunar. Spila þar sveitarfélög stórt hlutverk og benda samtökin í því skyni á veitingu starfsleyfa. Svo háttar að fyrirtæki sem vinna á þessum markaði fá starfsleyfi frá sveitarfélaginu en sveitarfélagið rekur starfsemi í beinni samkeppni við einkafyrirtæki, veitir eigin starfsemi leyfi og hefur eftirlit með henni.

Samtökin telja brýnt að tekið verði sem fyrst á ákvæðum varðandi samkeppni á úrgangsmarkaði og varðandi starfsleyfi. Samtökin beina til umhverfis- og samgöngunefndar að óska eftir við Umhverfis- og auðlindaráðuneyti að slík endurskoðun verði unnin og að framangreind atriði verði tekin með í þeirri endurskoðun.

Auk framangreinds gera samtökin athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Varðandi 1. gr.

Í v. lið kemur fram að undir skilgreiningu á framleiðanda og innflytjanda falli aðili sem „flytur raf- og rafeindatæki inn eða út úr landinu í atvinnuskyni.” Samtökin skilja þetta svo að hér sé átt við aðila sem framleiða, markaðssetja eða selja raftæki, enda er í 1. mgr. vísað til sölutækni. Ekki er átt við aðila sem flytja inn tæki til eigin nota á skrifstofum eða í framleiðslu á öðru en raftækjum. Sem dæmi má taka að fyrirtæki flytur inn tölvubúnað til nota á skrifstofu eða fyrirtæki sem flytur inn framleiðslubúnað með rafmótor. Greitt er úrvinnslugjald við innflutning.

Engin rök eru hins vegar fyrir að skrá þessa aðila á lista framleiðenda og innflytjenda. Enginn vafi leikur á þessu í grein 3. f. í tilskipun þar sem ávallt er vísað til sölu og markaðssetningar á raftækjum. Leysa mætti málið með því að breyta 50. gr. sem fjallar um skráningarkerfi þannig að 1. mgr. hefjist svo: „*Framleiðandi og sá sem flytur inn raf- og rafeindatæki í atvinnuskyni, ber að skrá sig hjá Umhverfisstofnun.....*”

Varðandi 4. gr.

Samtökin fagna því að skylda til að birta skýrslur rekstraraðila á heimasíðu Umhverfisstofnunar falli á brott. Í ákvæðinu er þó áfram að finna skyldu til að senda skýrslurnar til heilbrigðiseftirlits en ekki verður séð hvaða markmiði það þjóni, sér í lagi á því formi sem Umhverfisstofnun óskar eftir. Staðan getur einfaldlega verið sú að fyrirtæki sé með starfsleyfi í einu umdæmi en tekið við úrgangi í öðru. Er því ekkert samhengi í gögnunum fyrr en þau eru skoðuð í heild sinni og engin þörf á því að heilbrigðiseftirlitin hafi slíka yfirsýn yfir alla söfnun á landinu. Auk þess eru sveitarfélög samkeppnisaðilar fyrirtækja og því eiga öll sömu rök við í þessu tilfelli og varðandi birtingu á netinu.

Varðandi 9. gr.

Lagt er til að lokamálsliður falli brott en orðalagið „töluleg markmið um úrgangsforvarnir“ ætti að ná yfir þetta atriði. Einnig er óljóst er hver ber ábyrgð á að ná slíkum markmiðum.

Varðar 17. gr.

Gerð er athugasemd við að sektarupphæðir eru mjög háar, allt að 10.000.000 fyrir einstaklinga og 25.000.000 fyrir lögaðila. Það er jafnframt óeðlilegt að einstaklingar sæti svo háum sektum vegna brota sem falla undir starfsemi þess lögaðila sem um ræðir og væri nær að lögaðili sæti sektum eingöngu. Einnig gera samtökin athugasemdir við of skamman málshöfundunarfrest til dómstóla, þ.e. 3 mánuðir, en sambærilegur frestur er 6 mánuðir í samkeppnislögum.

Virðingarfyllst,

f.h. Samtaka iðnaðarins